

Sygn. akt III PSKP 35/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący)
SSN Bohdan Bieniek (sprawozdawca)
SSN Romualda Spyt

Protokolant Edyta Jastrzębska

w sprawie z powództwa E. M.
przeciwko Izbie Administracji Skarbowej w O.
o przywrócenie do pracy na dotychczasowych warunkach pracy, jednorazowe
świadczenie związane z przeniesieniem i nagrodę,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 6
maja 2021 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w O.
z dnia 16 maja 2019 r., sygn. akt V Pa (...),

**1. uchyla zaskarżony wyrok w punkcie I. i oddala apelację
pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w O. z dnia 22 stycznia
2019 r., IV P (...)**

**2. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 3.545 (trzy
tysiące pięćset czterdzieści pięć) zł tytułem zwrotu kosztów
procesu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w O., wyrokiem z dnia 22 stycznia 2019 r., zasądził od Izby Administracji Skarbowej w O. na rzecz E. M. kwotę 16.898,28 zł tytułem jednorazowego świadczenia związanego z przeniesieniem, umorzył postępowanie w zakresie w jakim pozew cofnięto i oddalił powództwo w pozostałej części.

Podstawą tego orzeczenia były następujące ustalenia. E. M. od 1 sierpnia 1991 r. pracowała w Urzędzie Skarbowym (dalej także jako US) w K., ostatnio na stanowiskach kierownika referatu podatków pośrednich, starszego komisarza skarbowego. W dniu 24 września 2001 r. powódka została mianowana urzędnikiem służby cywilnej. Mieszka w K.. Od wielu lat choruje na astmę oskrzelową i w związku z tym pozostaje pod stałą opieką lekarzy. Jest osobą niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym z symbolem niepełnosprawności 07-S (choroby układu oddechowego i krążenia) oraz 05-R (upośledzenie narządu ruchu).

W dniu 1 marca 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948, dalej jako p.w.KAS). W dniu 1 marca 2017 r. między Szefem Krajowej Administracji Skarbowej a NSZZ „Solidarność” zostało zawarte porozumienie w sprawie zabezpieczenia praw i interesów pracowników oraz funkcjonariuszy oraz zabezpieczenia realizacji zadań organów państwa w związku z wdrażaniem Krajowej Administracji Skarbowej (dalej także jako KAS). Zgodnie z § 2 tego porozumienia Szef KAS dołoży starań, aby pracownikom i funkcjonariuszom zaproponować dalsze zatrudnienie lub dalsze pełnienie służby.

W tym czasie powódka (od 1 kwietnia 2015 r.) była już pracownikiem Izby Skarbowej w O., przy czym pracę wykonywała w US w K. na stanowisku starszego komisarza skarbowego. Na mocy art. 160 ust. 2 p.w.KAS Izba Skarbowa w O. stała się Izbą Administracji Skarbowej w O., kontynuując działalność Izby Skarbowej, a pracownicy Izby Skarbowej w O., w tym powódka, stali się pracownikami Izby Administracji Skarbowej w O.. Dyrektor tej Izby złożył powódce propozycję warunków zatrudnienia na stanowisku eksperta skarbowego i wyznaczył miejsce pracy w O. (Czwarty Dział Centrum Mandatowego w Pierwszym US w O.).

W dniu 24 maja 2017 r. powódka propozycję przyjęła, przy czym wnioskiem z 26 maja 2017 r. zwróciła się do pracodawcy o ponowne rozpoznanie jej sprawy oraz zmianę otrzymanej propozycji pracy, podnosząc, że wskazanie miejsca pracy w O. sprowadza się do naruszenia art. 62 ust. 1a ustawy o służbie cywilnej, który warunkuje przeniesienie urzędnika służby cywilnej brakiem przeszkód osobistych i rodzinnych. Powódka podniosła, że jest osoba niepełnosprawną, a stan jej zdrowia pogarsza się. Dlatego przeniesienie do pracy w Pierwszym Urzędzie Skarbowym w O., z uwagi na konieczność dojazdów, wywoła utrudnienia związane z szybkim dotarciem do lekarza, co może zagrozić jej zdrowiu, a nawet życiu. Do tego uniemożliwi jej sprawowanie opieki nad wnukiem, którego dowozi na zajęcia szkolne (matka dziecka nie ma prawa jazdy). Powódka ponawiała wniosek odnośnie do przeniesienia jej do pracy w Urzędzie Skarbowym w K.. W październiku 2019 r., powołując się na art. 95 ust. 3 u.s.c. wezwała pracodawcę do zapłaty świadczenia.

Sąd pierwszej instancji zauważył, że żądanie przywrócenia do pracy na poprzednio zajmowane stanowisko i roszczenie o zasądzenie nagrody uznaniowej nie są zasadne.

W odniesieniu do pierwszego z tych żądań, Sąd Rejonowy podniósł, że od 1 kwietnia 2015 r. powódka była już pracownikiem Izby Skarbowej w O., a nie US w K.. Wynikało to z treści art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. o zmianie ustawy o służbie celnej, ustawy o urzędach i izbach skarbowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r., poz. 211). Zatem jej miejscem pracy było O.. Z kolei na podstawie art. 160 ust. 2 p.w.KAS izba skarbową kontynuuje działalność i staje się izbą administracji skarbowej, co oznacza, że pracownicy zatrudnieni w Izbie Skarbowej w O., z dniem wejścia w życie ustawy, stali się pracownikami Izby Administracji Skarbowej w O..

Dalej Sąd pierwszej instancji podniósł, że w myśl art. 62 ust. 1 ustawy o służbie cywilnej, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami urzędu, dyrektor generalny urzędu może w każdym czasie przenieść urzędnika służby cywilnej na inne stanowisko w tym samym urzędzie w tej samej lub w innej miejscowości, uwzględniając jego przygotowanie zawodowe. Jednocześnie, ust. 1a tego przepisu stanowi, że przeniesienia urzędnika służby cywilnej na inne stanowisko w tym

samym urzędzie do innej miejscowości nie można dokonać bez zgody urzędnika służby cywilnej - kobiety w ciąży lub osoby będącej jedynym opiekunem dziecka w wieku do lat piętnastu. Nie można także dokonać takiego przeniesienia w przypadku, gdy stoją temu na przeszkodzie szczególnie ważne względy osobiste lub rodzinne urzędnika.

Zdaniem Sądu Rejonowego, regulacje zawarte w p.w.KAS wskazują na istotne potrzeby pracodawcy, które uzasadniają decyzje o przeniesieniu urzędnika służby cywilnej (art. 62 u.s.c.), ale samo przeniesienie winno być ograniczone do przypadków i form opisanych w tym ostatnim przepisie, czyli może być dokonane na inne stanowisko w tym samym urzędzie w tej samej lub w innej miejscowości. Niemniej w przypadku mianowania, a więc formy zatrudnienia o wzmożonej trwałości, zmiany stosunków służbowych urzędników państwowych mogą również następować w sposób jednostronny i władczy. Dyspozycyjność pracownika mianowanego w rozumieniu ustawy o służbie cywilnej, wyrażająca się w instytucji przeniesienia na inne stanowisko (do innego urzędu), jest odzwierciedleniem nadrzędności potrzeb urzędu bądź interesu służby nad taką wartością jak stabilizacja stanowiska i miejsca pracy (por. K. Baran [red.], Komentarz do ustawy o służbie cywilnej [w:] Prawo urzędnicze. e/LEX 2014). Idąc dalej, potrzeby urzędu przemawiające za podjęciem decyzji o przeniesieniu urzędnika na inne stanowisko przejawiają się w takich sytuacjach, jak np. niepełne wykorzystanie kwalifikacji urzędnika na dotychczasowym stanowisku, spiętrzenie zadań realizowanych przez urząd, braki w obsadzie stanowisk, przy czym ocena tych sytuacji należy do dyrektora generalnego urzędu i nie może być w pełni dowolna, ponieważ „potrzeby urzędu” stanowią przesłankę legalności przeniesienia urzędnika na inne stanowisko. Z drugiej strony „potrzeby urzędu” mają być tamą przed arbitralną i nieuzasadnioną zmianą treści stosunku pracy i dotyczyć pracodawcy, a nie urzędnika. Stąd należy mieć także na uwadze przygotowanie zawodowe pracownika, rozumiane jako: kwalifikacje urzędnika, jego predyspozycje oraz umiejętności i doświadczenie zawodowe.

Powódka otrzymała propozycję pracy (na podstawie mianowania) na stanowisko starszego eksperta skarbowego w czwartym dziale Centrum Mandatowego w Pierwszym US w O.. Rozstrzygając w przedmiocie przeniesienia,

pracodawca miał na względzie zdobyte przez powódkę doświadczenie w pracy, jej wykształcenie (wyższe ekonomiczne). Zatem zakres zadań wykonywanych przez powódkę w Pierwszym US w O. pokrywa się w znacznej części z zadaniami wykonywanymi na ostatnio zajmowanym stanowisku w Urzędzie Skarbowym w K.. Nadto przeniesienie do Pierwszego US w O. motywowane było utworzeniem z dniem 1 stycznia 2016 r. tzw. Centrum Mandatowego, prowadzącego czynności przedwindykacyjnej egzekucji mandatów karnych wystawionych przez jednostki w całym kraju, a powódka - pracując jeszcze w US w K. - zajmowała się takim sprawami. Dlatego podana współprzyczyna przeniesienia powódki do Pierwszego US w O. wiązała się również ze zmianami organizacyjnymi US w K., powódka nie była jedyną osobą przeniesioną. W odniesieniu do art. 165 ust. 7 p.w.KAS (miejsce zamieszkania pracownika), to zawarta w tej normie reguła jest jedynie wskazówką dla pracodawcy, którą powinien wziąć pod uwagę w miarę możliwości, obsadzając kolejne miejsce pracy związane z reformą administracji podatkowej. Okoliczności te przekonują, że zmiana miejsca pracy powódki podyktowana była obiektywnymi przyczynami, które nie mają charakteru dyskryminującego.

Sąd Rejonowy wskazał, że przyczyny zdrowotne powódki nie były znane pracodawcy i nie zostały przez pracownika poniesione w momencie dokonywania zmian. Nadto Sąd pierwszej instancji przyjął, że powódka nie wykazała, by stwierdzone u niej dolegliwości w jakikolwiek sposób dotychczas zakłócały przebieg jej pracy lub powodowały konieczność udzielenia niezwłocznej pomocy lekarskiej (która to na marginesie może zostać udzielona niewątpliwie także i w O.). Trudno również uznać, by orzeczony stopień niepełnosprawności uniemożliwiał powódce dojazd do O., skoro rok wcześniej (w 2016 r.) powódka aplikowała na stanowisko pracy znajdujące się również w O..

W odniesieniu do nagrody uznaniowej Sąd pierwszej instancji wskazał, że z uwagi na jej charakter nie ma ona charakteru roszczeniowego, a po wtóre przysługuje ona jedynie z racji szczególnych osiągnięć pracownika. Tych zaś brak w przypadku powódki, bowiem jej decyzje wymagały wielu poprawek.

Z kolei w zakresie żądania zasądzenia odszkodowania z art. 95 u.s.c. powództwo jest zasadne. Zgodnie z art. 95 ust. 2 u.s.c., urzędnikowi służby cywilnej przeniesionemu do innego urzędu w innej miejscowości na podstawie art. 63 ust. 2

przysługuje mieszkanie udostępnione przez urząd, do którego urzędnik służby cywilnej został przeniesiony albo miesięczne świadczenie na pokrycie kosztów najmu lokalu mieszkalnego, wypłacane w okresie przeniesienia, jeżeli: 1) urzędnik służby cywilnej albo jego współmałżonek nie posiadają mieszkania lub budynku mieszkalnego w miejscowości, do której następuje przeniesienie; 2) przeniesienie następuje do miejscowości znacznie oddalonej od dotychczasowego miejsca zamieszkania urzędnika. Wówczas (ust. 3) urzędnikowi służby cywilnej przeniesionemu do innego urzędu w innej miejscowości przysługuje także: 1) jednorazowe świadczenie z tytułu przeniesienia w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia; 2) zwrot kosztów przejazdu urzędnika i członków jego rodziny, związanego z przeniesieniem, a także zwrot kosztów przewozu mienia; 3) urlop z tytułu przeniesienia w łącznym wymiarze 4 dni.

Powołana regulacja dotyczy urzędnika przenoszonego z uwagi na szczególny interes służby cywilnej i ma na celu zmniejszyć dolegliwość tej decyzji. Opisane w powołanym przepisie świadczenia przysługują wówczas, gdy odległość między dotychczasowym miejscem zamieszkania urzędnika a miejscowością - do której jest przenoszony - wynosi 30 km. Jednakże obostrzenie to nie dotyczy świadczenia, którego dochodzi powódka. Sąd Rejonowy nie podzielił poglądu pozwanego, że wypłata świadczenia uzależniona jest od „przeniesienia” rozumianego jako zmiana miejsca zamieszkania przez pracownika. Przeczy temu literalne brzmienie art. 62 ust. 1 u.s.c. Zatem bezpodstawne jest żądanie pracodawcy dotyczące obowiązku przedstawienia przez powódkę dokumentów mających świadczyć o jej „przeprowadzce” do O., skoro treścią żądania pozwu nie było przyznanie mieszkania czy zwrot kosztów najmu lokalu mieszkalnego, związane ze zmianą miejsca zamieszkania powódki.

Sąd pierwszej instancji odwołał się do treści rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 8 czerwca 2009 r. w sprawie świadczeń przysługujących urzędnikowi służby cywilnej przeniesionemu do pracy w innej miejscowości (Dz.U. Nr 93, poz. 763, dalej jako rozporządzenie). Zgodnie z § 7 jednorazowe świadczenie z tytułu przeniesienia należne jest w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia, ustalanego w oparciu o należny ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, za podstawę wymiaru tego świadczenia

przyjęto niekwestionowaną przez strony sumę tego ekwiwalentu, to jest 5.632,76 zł. Należne powódce świadczenie równa się trzykrotności tej sumy, czyli kwocie 16.898,28 zł.

Sąd Okręgowy w O., wyrokiem z dnia 16 maja 2019 r., zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo o jednorazowe świadczenie związane z przeniesieniem (pkt I) oraz oddalił apelację powódki (pkt II).

W ocenie Sądu Okręgowego, apelacja powódki nie była zasadna. Natomiast trafna okazała się apelacja pozwanego, bowiem Sąd Rejonowy dokonał błędnej wykładni art. 95 ust. 3 u.s.c. polegającej na przyznaniu powódce jednorazowego świadczenia z tytułu przeniesienia urzędnika służby cywilnej w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia.

Przedmiotowe świadczenie przysługuje urzędnikowi bez względu na zmianę miejsca zamieszkania i do takiej zmiany w przypadku powódki nie doszło. Jednak nie została spełniona kolejna hipoteza art. 95 ust. 3 u.s.c, a mianowicie przeniesienia urzędnika „do innego urzędu w innej miejscowości”, co zostało ujęte jako prerogatywa pracodawcy w art. 63 ust. 2 tej ustawy. Natomiast w przypadku powódki było to przeniesienie na inne stanowisko w tym samym urzędzie (art. 62 ust. 1 u.s.c.), ponieważ przed przeniesieniem była ona pracownikiem Izby Skarbowej w O., świadczącym pracę w jednej z jej jednostek organizacyjnych (US w K.) i przeniesiona została do innej jednostki organizacyjnej, nowoutworzonej Izby Administracji Skarbowej w O., powstałej na „bazie” Izby Skarbowej w O., to jest do Pierwszego Urzędu Skarbowego w O.. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 3a u.s.c. korpus służby cywilnej tworzą pracownicy zatrudnieni na stanowiskach urzędniczych, między innymi w izbach administracji skarbowej zwanych dalej urzędami. Urzędem, w rozumieniu przepisu art. 2 ust. 1 pkt 3a tej ustawy jest więc Izba Administracji Skarbowej w O., zaś urzędy skarbowe, w tym wypadku US w K. i Pierwszy Urząd Skarbowy w O. są jej jednostkami organizacyjnymi. W uproszczeniu są to więc „miejsca pracy”, a nie odrębne „urzędy”.

Skoro nie doszło do przeniesienia powódki do innego urzędu, a jedynie do zmiany miejsca wykonywania pracy, to na podstawie art. 95 ust. 3 ustawy o służbie cywilnej nie powstały przesłanki do przyznania powódce jednorazowego odszkodowania. Stąd Sąd Okręgowy orzekł z mocy art. 386 § 1 k.p.c.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego wniósł pełnomocnik powódki, zaskarżając wyrok w części (co do pkt I), wskazując na naruszenie prawa materialnego, to jest art. 95 ust. 3 ustawy o służbie cywilnej, przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że wskazane w pkt 1 tego przepisu świadczenie nie jest należne w razie przeniesienia do innej miejscowości między urzędami skarbowymi, stanowiącymi jednostki organizacyjne KAS, podczas gdy *ratio legis* powyższego przepisu wskazuje, iż wolą ustawodawcy było złagodzenie urzędnikom dolegliwości związanych ze zmianą warunków pracy polegających na przeniesieniu do pracy w innej miejscowości.

Mając powyższe na uwadze, wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie domagał się uchylenia i zmiany zaskarżonego wyroku, przez zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki jednorazowego świadczenia z tytułu przeniesienia w kwocie 16.898,28 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w płatności od dnia 22 lutego 2018 r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej wskazano, że Sąd drugiej instancji dokonał interpretacji normy prawnej w oderwaniu od przemian, jakie dotknęły administrację skarbową. Tym samym doprowadził do zawężenia kręgu beneficjentów zawartego w art. 95 ust. 3 ustawy o służbie cywilnej. Wykładni wymaga także termin „przeniesienie”, bowiem chodzi o to czy jego zakresem obejmuje się przeprowadzkę, czy też faktyczną zmianę miejsca świadczenia pracy, która powodując dezorganizację w życiu prywatnym urzędnika, wymaga przyznania świadczenia z ustawy o służbie cywilnej. W rezultacie w sprawie powstały istotne zagadnienia prawne, a mianowicie: (-) czy reorganizacja struktur skarbowych w trakcie obowiązywania art. 95 ust. 3 u.s.c., polegająca na wcieleniu urzędów skarbowych do izb administracji skarbowej, spowodowała, że świadczenia związane z przeniesieniem urzędników do innej miejscowości przysługują wyłącznie w razie przeniesienia poza obręb danej izby, czy też uprawnienie do otrzymania świadczeń mogą nabyć urzędnicy, którzy zostali przeniesieni do pracy poza dotychczasową miejscowość bez względu na podległość placówek, w których praca była wykonywana dotychczas i miała być świadczona po przeniesieniu? (-) czy po reorganizacji struktur skarbowych jednorazowe świadczenie, o którym mowa

w art. 95 ust. 3 pkt 1 u.s.c. związane z przeniesieniem ma nadal na celu łagodzenie dolegliwości związanych ze zmianą - poza daną miejscowość - miejsca świadczenia pracy i należyne jest każdemu urzędnikowi przenoszonemu, czy też norma ta wprowadza nierówne traktowanie personelu KAS, rezerwując uprawnienie do jednorazowego świadczenia wyłącznie dla urzędników przenoszonych poza dotychczasową izbę administracji skarbowej?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kontroli kasacyjnej podlega jeden wątek wywołany sporem powódki z pracodawcą. Rzeczą dotyka jednorazowego świadczenia z tytułu przeniesienia do innego urzędu w innej miejscowości, o którym mowa w art. 95 ust. 3 pkt 1 ustawy o służbie cywilnej. Ogólnie więc zarys problemu oscyluje wokół łagodzenia skutków instrumentów prawnych, jakie prowadzą do jednostronnej modyfikacji treści stosunku pracy w służbie cywilnej. W doktrynie podkreśla się, że dyspozycyjność – jako jedna z głównych cech stosunku pracy z nominacji – wyraża się obowiązkiem poddania się jednostronnym decyzjom władzy służbowej zmierzającym do trwałej lub czasowej zmiany rodzaju lub (i) miejsca pracy, z pominięciem elementu woli pracownika, wykraczającej poza warunki uzgodnione z pracownikiem (zob. A. Dubowik: Komentarz do ustawy o służbie cywilnej [w:] Prawo urzędnicze (red.) K. W. Baran, Warszawa 2014, s. 62).

Jednocześnie podniesiony próg stabilności i gwarancji zatrudnienia mianowanego pracownika przewiduje sytuacje, w których korekta miejsca (rodzaju) wykonywania pracy otwiera drogę do świadczeń kompensujących. Mogą one przybrać postać majątkową (delegacje, świadczenie na pokrycie kosztów najmu lokalu mieszkalnego, zwrot kosztów przejazdu urzędnika i członków jego rodziny związanego z przeniesieniem, a także zwrot kosztów przewozu mienia, jednorazowego świadczenia z tytułu przeniesienia w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia) albo niemajątkową (mieszkanie udostępnione przez urząd, do którego urzędnik służby cywilnej został przeniesiony, dodatkowy urlop z tytułu przeniesienia w wymiarze 4 dni).

Nie wdając się w analizę poszczególnych świadczeń, dalsze uwagi należy skoncentrować na ocenie czy powódce przysługuje jednorazowe świadczenie z tytułu przeniesienia (jak przyjął Sąd Rejonowy i za nim ten pogląd prezentuje skarżąca), czy też jej sytuacja faktyczna wyklucza opcję przyznania takiej należności (jak przyjął Sąd Okręgowy). Rozdźwięk w wykładni prawa na tym tle wynika z przyjęcia odmiennej optyki, za pomocą której zinterpretowano termin „przeniesionemu do innego urzędu w innej miejscowości”.

Sąd drugiej instancji formuły wynikające z art. 95 ust. 3 pkt 1 u.s.c. wykląda podmiotowo. W jego ocenie, powódka dalej pracuje w tym samym urzędzie (Izba Administracji Skarbowej w O.), a w sprawie doszło faktycznie do zmiany „miejsc wykonywania pracy”, co nie uprawnia do wypłaty jednorazowego świadczenia z tytułu przeniesienia.

Powyższe stanowisko *prima facie* wydawałoby się trafne. Jednak bliższy osąd problemu, zwłaszcza kompleksowe odkodowanie celu i charakteru świadczeń kompensujących w obrębie ustawy o służbie cywilnej oraz aspektów ustrojowych związanych z powołaniem do życia Krajowej Administracji Skarbowej, prowadzi na gruncie art. 95 ust. 3 pkt 1 u.s.c., do przeciwnych wniosków niż te, jakie wynikają z treści zaskarżonego wyroku.

Wstępnie trzeba zasygnalizować, że opcja jednostronnego przeniesienia urzędnika w ustawie o służbie cywilnej występuje w różnych konfiguracjach. Wydaje się, że najłagodniejszą z nich jest zmiana stanowiska w obrębie tego samego urzędu (art. 62 ust. 1 u.s.c.), czy też przeniesienie do innego urzędu w tej samej miejscowości (art. 63 ust. 1 u.s.c.). Natomiast o wiele większą dolegliwość powoduje przesunięcie do innego urzędu w innej miejscowości (art. 63 ust. 2 u.s.c.), czy też wręcz przeniesienie poza korpus służby cywilnej (art. 65 u.s.c.). Oczywiście ostateczna ocena stopnia dolegliwości powinna być mierzona zachowaniem się pracownika, bowiem on sam może inspirować pracodawcę do zmian w tej mierze.

Po wtóre, należy zauważyć, że art. 95 u.s.c. nie był dotychczas nowelizowany, mimo że w sferze organizacyjnej w ostatnim czasie dochodziło do fundamentalnych zmian ustrojowych (vide powołanie KAS), na tle których wygaszano stosunki pracy, konwertowano stosunku służbowe na zatrudnienie

pracownicze. Swoista stabilność regulacji z art. 95 u.s.c. upoważnia do założenia, że swym zakresem obejmuje on wszelkie sytuacje, w których do przeniesienia pracownika dochodzi zarówno w skali mikro (potrzeba konkretnego urzędu), jak i skali makro (utworzenie nowej służby), przy czym z tego punktu widzenia nie ma znaczenia czy przeniesienie podyktowane jest szczególną potrzebą pracodawcy, racjonalnym wykorzystaniem korpusu służby cywilnej, czy też jeszcze inną okolicznością. *Ergo*, przyczynę inspirującą przeniesienie w myśl art. 95 u.s.c. należy dekodować dynamicznie, stosownie do zmieniających się warunków, w tym także sytuacji związanych z tworzeniem i znoszeniem urzędów, co zresztą na gruncie skarbowości zostało zapoczątkowane już art. 42 ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. o zmianie ustawy o Służbie Celnej, ustawy o urzędach i izbach skarbowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r., poz. 211), zgodnie z którym z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy pracownicy urzędów skarbowych stają się pracownikami izb skarbowych.

Dalsze uwagi należy skoncentrować na prawidłowym odczytaniu dystynkcji zawartych w art. 95 ust. 3 pkt 1 u.s.c., przede wszystkim interpretacji dwóch terminów, to jest „urzędu” oraz „w innej miejscowości”. Ten drugi jest oczywiście łatwy w poznaniu, bo swym zakresem – w przypadku urzędników służby cywilnej – obejmuje przeniesienie do innego miasta (tam są zazwyczaj lokowane jednostki organizacyjne KAS i tak było w sprawie). Z kolei o wiele większego zabiegu wymaga wyjaśnienie terminu „urząd”. Początkowo należy zaznaczyć, że „urząd” należy odróżnić od pojęcia organu administracji (tu organu KAS). Zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 505, dalej jako u.KAS) organami są między innymi: dyrektor izby administracji skarbowej, naczelnik urzędu skarbowego, naczelnik urzędu celno-skarbowego. W doktrynie określa się „urząd” jako „aparatus pomocniczy” organu, a więc traktuje się go jako wyębioną strukturę, która posiada zasoby służące realizacji kompetencji organu. Jest przeto tworzony w celu sprawnego wykonywania zadań, będąc wyodrębnioną (organizacyjnie) jednostką z szerokim zakresem autonomii, w tym także finansowej. Inaczej mówiąc, stanowi odpowiednio zorganizowany zespół osób przydany organowi administracji publicznej do pomocy w pełnieniu jego funkcji, stanowi niewątpliwie jego zaplecze

organizacyjne. Urząd ma mieć charakter niezależny i apolityczny, czemu, na gruncie prawa urzędniczego, powinny służyć przepisy o służbie cywilnej (zob. A. Górnicz-Mulcahy: Stosunek zatrudnienia osób pełniących funkcję centralnych organów administracji rządowej, Warszawa 2018, s. 111 i n. i podana tam literatura; A. Łukaszczyk: Służba cywilna po zmianach z 2015 r., PiP 2016 nr 11, s. 55-67).

Powyższy zarys pozwala oznaczyć „urząd” jako wyodrębniony organizacyjnie i technicznie „zespół osób realizujących ustawowe zadania” lub też jako „zorganizowany zespół składników niematerialnych i materialnych służących do realizacji kompetencji organu”. Na gruncie u.KAS (zob. art. 36 ust. 1 pkt 3 i 4) wyodrębnia się jednostki organizacyjne w postaci: izb administracji skarbowej, urzędów skarbowych. dopełnieniem samodzielności jednostki organizacyjnej (urzędu) jest przypisanie jej statusu pracodawcy w rozumieniu art. 3 k.p., przy czym w strukturze KAS ten status przysługuje izbie administracji skarbowej (por. art. 1 ust. 4 u.KAS, a poprzednio izbie skarbowej).

W końcu oba dekodowane terminy zostały połączone przyimkiem „w”. Ten zaś spośród swoich wielu funkcji (zob. Wielki słownik języka polskiego, PWN 2018) przybiera najczęściej rolę łącznika, powodując, że coś z czymś się łączy, występuje wspólnie, a w odniesieniu do czasownika ruchu ukierunkowanego (tu „przeniesionemu”) określa cel czynności wyrażonej tym czasownikiem. Interferencja opisana w treści art. 95 ust. 3 pkt 1 u.s.c. prowadzi do harmonijnego współistnienia dwóch równorzędnych determinantów zamkniętych w koniunkcji. Zatem jednorazowe świadczenie przysługuje nie tylko osobie, która na polecenie pracodawcy zmienia „urząd” i odtąd świadczy pracę w innej miejscowości na rzecz innego organu (najpierw naczelnika urzędu skarbowego, następnie dyrektora izby administracji skarbowej), lecz także w razie horyzontalnej zmiany i pracy na rzecz organu tego samego szczebla (naczelnika urzędu skarbowego) w innej miejscowości. W tym ostatnim ujęciu mamy również do czynienia z przeniesieniem w rozumieniu art. 95 ust. 3 pkt 1 u.s.c., skoro praca będzie wykonywana pod kierownictwem innej osoby, choć w ramach tego samego formalnego pracodawcy, lecz w „innym zakładzie pracy” i w „innej miejscowości”. Analizowany przepis nie stawia warunku modyfikacji po stronie dającego pracę, lecz koncentruje się wokół skutków przeniesienia do pracy w innym miejscu rozumianym geograficznie

(położenie w innej miejscowości) i technicznie (w innej jednostce organizacyjnej). Przy tej okazji warto jeszcze odwołać się do regulacji zawartej w art. 62 ust. 1b u.s.c., zgodnie z którym urzędnikowi służby cywilnej przeniesionemu na inne stanowisko w tym samym urzędzie do innej miejscowości przysługują świadczenia, o których mowa w art. 95 ust. 2 i 3, z zachowaniem określonych tam warunków. Zatem w ramach „jednego pracodawcy” zachodząca konwersja otwiera przesłanki do uzyskania jednorazowego świadczenia. Z kolei art. 95 ust. 3 pkt 1 u.s.c. nie wymaga, by wskutek przeniesienia powierzono „inne stanowisko”, tak jak przewiduje to art. 62 ust. 1b tej ustawy. Należy zatem dane rozwiązania „widzieć systemowo” i nie kreować mechanizmów wykluczających bez wyraźnego upoważnienia. Marginalnie tylko należy dodać, że w ostatecznym rozrachunku powódka w Pierwszym Urzędzie Skarbowym w O. wykonywała prace w czwartym dziale mandatowym, zaś w US w K. pracowała jako starszy komisarz skarbowy w referacie spraw wierzycielskich.

W końcu mechanizm przeniesienia powódki do pracy w O., będący następstwem tworzenia nowej KAS, a nie wynikiem indywidualnej decyzji pracodawcy, nie zmienia uprawnień pod kątem ziszczenia się przesłanek z art. 95 ust. 3 pkt 1 u.s.c. Przyjęcie propozycji zatrudnienia, o jakiej mowa w art. 170 pw.KAS w żaden sposób nie niweczy skutku związanego z przeniesieniem do pracy do innego urzędu w innej miejscowości, lecz stanowi – co już zauważono – wyraz prawa do świadczeń kompensujących. Także zagadnienie dotyczące „przeniesienia” – co w zasadzie nie budziło sprzeciwu stron w procesie - nie zostało zawężone do przeniesienia (zmiany miejsca zamieszkania, pobytu). Widać to wyraźnie na tle poszczególnych rodzajów świadczeń uregulowanych w art. 95 u.s.c.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł w myśl art. 398¹⁶ k.p.c. i art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c.